

مقایسه دیدگاه‌های شهید ثانی و شافعی
در آیات الاحکام تجارت‌های حرام

مؤلف:

اعظم گلابی

سرشناسه: گلابی، اعظم، ۱۳۶۳-
 عنوان و نام پدیدآور: مقایسه دیدگاه‌های شهید ثانی و شافعی در آیات الاحکام
 تجارت‌های حرام / مولف اعظم گلابی.
 مشخصات نشر: قم: میراث ماندگار، ۱۴۰۳.
 مشخصات ظاهری: ۲۷۲ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۰۷۲-۱
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: فقه شیعه - مقایسه احکام شیعه و شافعی
 -- Persian fiction ۲\st century
 رده بندی کنگره: PIR۸۳۳۶
 رده بندی دیویی: ۶۲/۸۴۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۹۶۲۲۷۹۹
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

مقایسه دیدگاه‌های شهید ثانی و شافعی در آیات الاحکام تجارت‌های حرام

- مولف: اعظم گلابی
- ناشر: میراث ماندگار
- صفحه آرای: محمدحسین عربزاده
- نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳
- تیراژ: ۱۰۰ نسخه
- چاپخانه: مبین
- قیمت: ۱۸۰'۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۰۷۲-۱
- حق چاپ برای مولف محفوظ می‌باشد.

انتشارات میراث ماندگار

خیابان معلم ساختمان ناشران، طبقه ۳، پلاک ۳۱۸

۰۲۵۳۷۸۴۲۳۹۸

فهرست

۱۴.....	مقدمه.....
۱۶.....	فصل اول.....
۱۷.....	مقدمه.....
۲۶.....	فصل دوم:.....
۲۶.....	معرفی تفضیلی عناوین برجسته در کتاب.....
۲۶.....	آیات الاحکام.....
۳۱.....	احکام القرآن شافعی.....
۳۷.....	تجارت.....
۳۹.....	مکاسب.....
۴۰.....	کتاب متاجر.....
۴۲.....	آداب تجارت.....
۴۶.....	کتاب شرح لمعه شهید ثانی.....
۴۸.....	زندگی نامه شهید اول.....
۵۱.....	زندگی نامه شهید ثانی.....
۵۵.....	زندگی نامه پیشوای مذهب شافعی.....
۵۹.....	فصل سوم:.....
۵۹.....	دیدگاه‌های مرحوم شهید ثانی درباره.....
۵۹.....	مکاسب محرمه کتاب متاجر شرح لمعه.....
۶۰.....	مقدمه.....
۶۰.....	«أعیان نجس» (از دیدگاه شهید ثانی).....
۶۰.....	الف «خمر» (الأعیان النجسة كالخمر المتخذ من العنب النبذ...).....

- ۶۲..... بررسی آیات الاحکام خمر
- ۶۵..... ب - «مردار» (المیته)
- ۶۶..... ج - «خون» (والدم)
- ۶۶..... د - «خوک و سگ» (والخنزیر والکلب)
- ۶۶..... بررسی آیات الاحکام، مردار، خون، خوک و سگ
- ۷۰..... علت حرمت گوشت میته:
- ۷۱..... دلایل علمی حرام بودن گوشت میته:
- ۷۱..... چند مسئله فقهی درباره میته:
- ۷۳..... علت حرمت خون
- ۷۴..... آیا هر خونی نجس و حرام است
- ۷۴..... علت حرمت گوشت خوک
- ۷۵..... زبان‌های معنوی و اخلاقی سفید شدن خوک:
- ۷۶..... «آلات لهو»
- ۷۷..... بررسی آیات الاحکام لهو
- ۷۸..... بررسی آیات الاحکام غنا
- ۸۱..... «بت» (الصنم)
- ۸۲..... بررسی آیات الاحکام بت
- ۸۳..... نام بت‌های قبائل عربستان
- ۸۵..... «آلات قمار»
- ۸۸..... بررسی آیات الاحکام آلات قمار (وقمار)
- «بیع اسلحه به دشمنان دین» (وبیع السلاح، من السیف والرمح والقوس
والسهام...)
- ۹۲.....
- ۹۳..... بررسی آیات الاحکام بیع اسلحه به دشمنان دین
- «فروختن انگور و خرما به منظور ساختن مسکر» (وبیع العنب والتمر) و حرمت آن
- ۹۵..... از دیدگاه شهید ثانی:

- ۹۶..... بررسی آیات الاحکام فروختن انگور و خرما به منظور ساختن مسکر
- ۹۷..... مجسمه سازی (یحرم عمل الصور المجسمة ذوات الأرواح).....
- ۹۸..... بررسی آیات الاحکام مجسمه سازی
- «غناء» بالمد-وهو مد الصوت المشتمل على الترجيع المطرب، أو ماسمي في
 ۱۰۱..... العرف غناء
- ۱۰۳..... موارد مستثنی از غنا
- ۱۰۴..... «اعانه ظالمين» (ومعونة الظالمين بالظلم).....
- ۱۰۵..... بررسی آیات الاحکام اعانة الظالمين
- ۱۰۷..... هجو مؤمنين» (وهجاء المؤمنين).....
- ۱۰۸..... هجو در لغت و اصطلاح
- ۱۰۸..... بررسی آیات الاحکام هجو وانواع آن در قرآن
- ۱۱۳..... چند نمونه از آیات استهزاء در قرآن
- ۱۱۴..... غیبت، «بدگویی پشت سر مردم» (والغيب، بكسر الغين المعجمة...) و
- ۱۱۸..... موارد جواز غیبت
- ۱۲۲..... بررسی آیات الاحکام غیبت
- ۱۲۷..... حفظ كتب گمراه کننده» (وحفظ كتب الضلال).....
- ۱۲۹..... بررسی آیات الاحکام كتب ضلال
- ۱۳۳..... تعلیم وتعلم سحر (وتعلم السحر).....
- ۱۳۵..... تحقیق در واقعی بودن سحر
- ۱۳۷..... جواز آموختن سحر در دو مورد از دیدگاه شهید ثانی
- ۱۳۸..... بررسی آیات الاحکام سحر
- «کهنات» (والكهانة - بكسر الكاف)..... ۱۴۴
- ۱۴۴..... بررسی آیات الاحکام کهنات
- انواع کهنات ۱۴۶
- «قمار بازی» ۱۴۹

- ۱۵۰ «غش خفی» (والغش، بكسر الغین، الخفی...)
- ۱۵۱ بررسی آیات الاحکام غش
- ۱۵۳ «اجرت گرفتن بر افعال حرام» (والأجرة على الزنا)
- ۱۵۳ بررسی آیات الاحکام زنا
- ۱۵۵ بررسی آیات الاحکام ریا
- ۱۵۶ ریا آفت عمل
- ۱۵۷ کمترین درجه شرک
- ۱۵۸ «رشوه گرفتن قاضی» (ورشا القاضي)
- ۱۵۸ بررسی آیات الاحکام رشوه
- ۱۶۱ «اجرت گرفتن برای تعلیم واجبات»
- ۱۶۲ بررسی آیات الاحکام اجرت گرفتن بر تعلیم واجبات
- ۱۶۴ نقد استدلال منافات اخذ اجرت با اخلاص
- ۱۶۴ اخذ اجرت بر تعلیم قرآن و آموزش احکام دین
- ۱۶۵ فصل چهارم:
- ۱۶۵ دیدگاه‌های امام شافعی راجع به
- ۱۶۵ مکاسب محرمة کتاب متاجر شرح لمعه
- ۱۶۶ مقدمه
- ۱۶۶ اعیان نجس از دیدگاه شافعی
- ۱۶۷ الف-خمر
- ۱۶۹ معنی خمر از دیدگاه شافعی
- ۱۷۲ کیفر باده نوشی
- ۱۷۳ گوشت مردار، خون، خوک و سگ و حرمت آنها از دیدگاه شافعی
- ۱۷۴ دیدگاه شافعی در احکام القرآن
- ۱۷۷ لہو
- ۱۷۷ غنا

۱۷۸	شغل خوانندگی و نوازندگی
۱۷۸	شنیدن غناء و موسیقی
۱۸۱	بُت
۱۸۱	قمار
۱۸۳	بیع اسلحه به دشمنان دین
۱۸۴	جواز فرختن اسلحه به سرزمین کفر در برابر اسلحه بهتر:
۱۸۵	فروختن اسلحه به اهل ذمه:
۱۸۵	ساختن مسکرات
۱۸۵	مجسمه سازی
۱۸۷	اعانة الظالمین
۱۸۷	ممنوعیت سکوت در مقابل ظالم و لزوم قیام علیه آنان
۱۸۹	آثار دنیوی ظلم
۱۸۹	هجو
۱۹۱	غیبت
۱۹۳	جواز غیبت متجاهر به فسق
۱۹۴	جواز غیبت ظالم
۱۹۵	جواز غیبت اهل بدعت
۱۹۶	حفظ کتب گمراه کننده
۱۹۷	تعلیم و تعلم سحر
۲۰۰	اقسام سحر
۲۰۲	کهانت
۲۰۳	غش
۲۰۵	زنا
۲۰۷	ریا
۲۰۷	بیان حقیقت ریا
۲۱۰	رشوه

- ۲۱۱..... اخذ اجرت بر تعلیم واجبات
- ۲۱۱..... اخذ اجرت بر تعلیم قرآن و آموزش احکام دین
- ۲۱۲..... فصل پنجم:
- ۲۱۲..... حرمت ربا از دیدگاه مرحوم شهید ثانی
- ۲۱۲..... و مقایسه آن با دیدگاه امام شافعی
- ۲۱۳..... تعریف «ربا» (في الربا بالقصروألفه بدل...) از دیدگاه شهید ثانی
- ۲۱۴..... «حرمت ربا» از دیدگاه شهید ثانی
- ۲۱۵..... معیار و ضابطه یک جنس بودن در ربا
- ۲۱۷..... حکم ربا در گوشت‌ها
- ۲۱۷..... مواردی که در آنها نمی‌باشد
- ۲۲۱..... زوائد اندک در یکی از عوضین
- ۲۲۲..... راه‌های شرعی برای فرار از ربا
- ۲۲۲..... طریق اول:
- ۲۲۴..... اشکال شافعی و جواب از آن
- ۲۲۴..... جواب شهید ثانی از اشکال شافعی
- ۲۲۶..... طریق دوم:
- ۲۲۷..... طریق سوم:
- ۲۲۸..... «اشکال و جواب آن»
- ۲۲۹..... بیع رطب به تمر
- ۲۳۱..... بیع دو جنس مختلف به یکدیگر با زیادتى
- ۲۳۲..... وجود رطوبت در عوضین
- ۲۳۳..... بیع گوشت به حیوان
- ۲۳۴..... بررسی آیات الاحکام، ربا
- ۲۴۱..... دیدگاه شافعی در حرمت ربا:

۲۴۱	انواع بیع ربوی از نظر شافعی
۲۴۴	اقسام ربا
۲۴۴	علت ربا در طلا و نقره
۲۴۶	علت ربا در طعام
۲۴۷	حکم ربای نسیه
۲۴۸	ربای نسیه در معاملات و دادوستدها
۲۴۸	دیدگاه علمای اهل سنت در مورد ربای زیاده در داد و ستدها
۲۵۰	حکم ربا در میوه‌ها و گوشت‌ها
۲۵۱	برخی از معاملات ربوی از دیدگاه شافعی
۲۵۳	عقد و معامله ربا از دیدگاه غزالی
۲۵۵	دیدگاه شافعی در احکام القرآن
	جمع بندی و خلاصه دیدگاه‌های شهید ثانی و شافعی راجع به مکاسب محرمه
۲۵۵	کتاب متاجر شرح لمعه
۲۵۹	نتیجه و ارائه پیشنهادات
۲۶۱	منابع و مأخذ

سپاس و تقدیر:

سپاس بیکران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به هم نشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

خدای را بسی شاکرم که از روی کرم، پدر و مادری فداکار نصیبم ساخته تا در سایه درخت پر بار وجودشان بیاسایم و از ریشه آنها شاخ و برگ گیرم. و از سایه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم. والدینی که بودنشان تاج افتخاری است بر سرم و نامشان دلیلی است بر بودنم، چرا که این دو وجود من از پروردگار، مایه هستی ام بوده اند. دستم را گرفتند و راه رفتن را در این ولدی زندگی پر فراز و نشیب آموختند. صمیمانه‌ترین عشق تقدیر و تشکر خود را تبار بارور مادر دلسوزم می‌کنم.

بدون شک جایگاه و منزلت معلم، خواه از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی شائبه او، با زبان قاصر و دست ناتوان، چیزی بنگاریم. اما از آنجایی که تجلیل از معلم، سپاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تأمین می‌کند و سلامت امانت‌هایی که به دستش سپرده اند تضمین؛ بر حسب وظیفه و از باب «من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکر الله عزوجل» بسی شایسته است از استاد راهنما «دکتر سید مصطفی مناقب» که با کرامتی چون خورشید، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را باراهنمایی‌های کارساز و سازنده بارور ساختند، تقدیر و تشکر نمایم. همچنین از «دکتر سید محمدرضا عدنانی» به عنوان استاد مشاور این کتاب نیز نهایت تشکر و قدردانی را دارم.

تقدیم به:...

امام رئوف معین الضعفا هشتمین آفتاب امامت علی بن موسی
الرضا علیه السلام

عصاره ی تمام انبیاء و اولیاء حضرت صاحب الزمان علیه السلام

همه شهدای سرافراز، و همه فقها به ویژه شهدای این این کتاب شهید
اول و شهید ثانی علیه السلام که همگی عقل و منطق را پیشینه خود نمودند و جز
رضای الهی و پیشرفت و سعادت بشریت هدفی نداشتند؛ به این امید که
دعاهایشان بدرقه راهم بفدگی مان باشد.

www.ketab.ir

مقدمه

خدا را سپاس می‌گوییم که ما را به نعمت اسلام مفتخر ساخت و از کوثر محمد ﷺ سیراب کرد، و از محبت ولایت اهل بیت علیهم‌السلام بهره‌مند گرداند؛ و در این ظلمت کده دنیا در پرتو مکتب قرآن و عترت ما را راهنمایی فرمود و گوهر ارزشمند فقه و فقاہت را ارزانی‌مان نمود.

و درود بر علما و دانشمندان و مجتهدان اسلام که با پرتو اندیشه‌های خویش، مسیر حرکت قلم‌ها، پویا و زبان‌های گویا را، روشنایی بخشیدند. از آنجا که مسلمانان قرآن را اولین منبع استنباط احکام فقهی می‌دانند، انتظار می‌رود این قرآن بیشترین نقش را در استنادات فقهی داشته و پایه اصلی فتاوا واقع شوند؛ و بدین‌دلیل در سایه قرآن، مورد تمسک قرار گیرند. بخش عمده‌ای از آیات قرآن کریم به احکام و قوانین شرعی مورد نیاز بشر در موضوعات مختلف، اعم از موضوعات سیاسی، اقتصادی، و... اختصاص دارد. که در اصطلاح مفسران و فقیهان اسلامی به (آیات الاحکام) و یا به (احکام القرآن) و یا (فقه القرآن) معروف‌اند. آیات الاحکام یا احکام القرآن، تفسیر موضوعی قرآن کریم در باب احکام شرعی است که مفسر در آن تمام آیات مربوط به احکام شرعی را مورد بررسی و تحلیل قرار می‌دهد. که در این پژوهش سعی شده است به برخی از آیاتی که در باب معاملات، و تجارت است استناد شود.

معاملات و داد و ستد عمری همسو و همپای بشریت و به پهنای زندگانی او بر روی زمین دارد. معاملات و داد و ستد در همه جوامع من جمله در جوامع اسلامی دارای احکام و دارای شرایطی خاص بوده و هست که سبب ساز شده است. و قلم پروانه‌هایی در این زمینه چه از سوی متلمان و

چه از سوی متعلمان آشنا به مباحث نظری در این (باب تجارت) صورت پذیرفته است. عقد و بیان شرایط بنیادین در آن همان گونه که به لحاظ تعداد در شماره بسیارند، هر کدام آثار خاص خود را نیز دارا هستند که این امر آبستن در ارائه تعاریف ضد و نقیض در این زمینه است. که در باب متاجر و معاملات آورده شده است. یکی از مهمترین کتابهای شیعه در این باب کتاب روضة البهیه فی شرح اللمعه الدمشقیه معروف به شرح لمعه، شرحی بر کتاب شهید اول، یک کتاب آموزشی در فقه امامیه، و اثر شهید ثانی، فقیه قرن دهم هجری قمری است. که دارای ۵۱ فصل بوده که یکی از آنها مربوط به باب تجارت است که سعی شده که در این پژوهش به برخی از مطالب آن پرداخته شود.

www.ketab.ir